СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LVI. Ч. 139. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 17-го ЧЕРВНЯ 1948. — No. 139. JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, JUNE 17, 1948. VOL. LVI.

ТРИ ЦЕНТИ в Зл. Д. Америки; ПЯТЬ ЦЕНТІВ Закордоном. Тел. „Свобода": BErgen 4-0237 / 4-0807 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. THREE CENTS in the United States; FIVE CENTS Elsewhere

СЕНАТ УХВАЛИВ ФОНДИ НА БУДОВУ НАЙСИЛЬНІШОЇ ФЛЬОТИ В СВІТІ

Вашингтон, 15 червня. — Упродовж неспосна трицяти мінут сенат голосуванням на око ухвалив призначити $3,686,-733,250 на розбудову „наймогутнішої фльоти в світі". Це сталося після короткого пояснення сен. Леверета Салстонтола. Тому, що сенат ухвалив на фонд розбудови маринарки $125,000,000 більше ніж палата репрезентантів, законопроєкт повернеться ще раз до нижчої палати. Між фондами, які призначено на поодинокі предмети, є $6,000,000 призначених на початок будови найбільшого в світі літаконосця, з якого могли б вилітати пружинові літаки або швидкі бомбовальники для скидання атомових бомб. Загалом призначено фонди на втримання 277 першолінійних кораблів, а до того ще 468 помічних боєвих суден. Все те є лише додатком до теперішніх 1,879 кораблів, між якими 664 вважається за великі боєві кораблі.

Досі призначено теж фонди на втримання 14,500 боєвих літаків. Частину фондів на цю ціль ухвалено вже давніше. Сенат довідався, що будова літаків в найближчому році мала коштувати $430 мільйонів, а до року 1952 буде виданих на цю ціль $1.8 більйонів. Персонал воєнної маринарки має бути збільшений до 527,014 моряків і офіцирів, замісць дотеперішних 518,602. Сен. Салстонстал заповів, що фльота видасть в найближчому році $5.5 більйонів, тобто $1.8 більйонів більше ніж контрес ухвалив. Це буде можливе тому, що з попередніх фондів залишилося доволі гроша на розбудову.

ПАЛАТА ГОТОВА ДО ГОЛОСУВАННЯ НАД ПОБОРОВИМ ЗАКОНОМ.

Вашингтон.—У вівторок надіялися покінчити дискусію в палаті репрезентантів над обовязковою військовою службою, одначе наради припинилися з причини спроби вклеїти ви закон постанови про зрівнання громадянських прав. Коли різні поправки перепали, промощено дорогу до ухвали законопроєкту в повнім палаті на такий лад, як його ухвалив уже сенат. Серед дискусії виринула справа скріплення оборони півночі, треба ввійти в порозуміння з Канадою для продовження канадських залізничих ліній до Аляски для оборонних цілей. Під час дискусії головною темою була оборона проти Росії. Конгресмен Шорт твердив, що на випадок вибуху війни Америка потерпить більше внаслідок недостачі матеріялів і виряду ніж з причини недостачі людей для оборони.

УРЯД ВМІШУЄТЬСЯ В ПЕРЕГОВОРИ НАД НОВИМ ВУГЛЯНИМ КОНТРАКТОМ.

Вашингтон.—Деякі багатші власники вугільних шахт зірвали переговори з майнерською юнією для заключення нового контракту, одначе уряд негайно вмішався в цю справу і наказав обом сторонам зійтися наново в четвер і вести розмови в приявності федеральних посередників. Власники вийшли з нарад, кажучи, що переговори з Луїсом не доводять до нічого. Це вже семий день тривали наради для складення нового контракту праці на місце теперішнього, який вигасає з днем 30 червня.

ОБОРОНОЮ АМЕРИКИ Є ПОВІТРЯНА ҐВАРДІЯ.

Вашингтон. — Краєва Повітряна Ґвардія стане від тепер головною охоронною континенту Злучених Держав, як це виявили урядовці Бюра Краєвої Ґвардії. Виявилося, що дві третині боєвих літаків вже приділено до цеї служби. Про це подано деякі вісті на зібранні пресових та радієвих кореспондентів. На чолі Бюра стоїть майор-генерал Кенет Ф. Кремер. Він подав до відома, що персонал Ґвардії випередив пляновану давніше організацію щодо числа людей. Тепер Ґвардія нараховує 23,190 вояків і офіцирів, а до кінця скарбового року буде мати 57,946 людей.

КОНГРЕС УХВАЛИВ ПРОДОВЖЕННЯ ТАРИФИ.

Вашингтон. — Після вирівнання розбіжностей на конференції між представниками обох палат в справі продовження теперішнього закону про митну тарифу, конгрес негайно ухвалив продовжити закон на один рік. На підставі цього закона президент може заключати договори про тарифу з закордонними країнами без права вета збоку конгресу, одначе під доглядом тарифової комісії. Комісія має в цій справі дорадчий голос. Президент домагався простого продовження закону на три роки, отже не знати, що він тепер зробить з ухваленим проєктом.

ПРЕЗИДЕНТ РІШИВ ЗМІНИТИ ТАКТИКУ ПІД ЧАС ПОДОРОЖІ.

З потягу, яким президент Труман вертається з західного побережжя до Вашингтону, звідомляють кореспонденти до своїх часописів, що президент Труман рішився змінити дальшу тактику і не нападати більше на конгрес. Його дорадники кажуть, що досі́шні промови вже осягнули свою ціль і республиканська більшість дістала досить за свій опір. Дальші промови виголосить Труман під час виборчої кампанії після конвенції в Филаделфії. Тепер він лише виходить з потягу на задну платформу, щоб привитати людей, які збираються на деяких стаціях, щоб його побачити. Надіються, що президент повернеться до Вашінгтону в пятницю, в год. 1.30 сполудня.

ДОКОВІ РОБІТНИКИ ВІДМОВЛЯЮТЬСЯ ВАНТАЖИТИ ЮГОСЛАВСЬКИЙ КОРАБЕЛЬ.

Ню Йорк. — Югославський корабель Радник прибув до пристані в Бруклині з намальованими великими портретами Сталіна й Тіта на своїх внутрішніх стінах. Коли це побачили докові робітники, скликали зібрання і рішили відмовити вантажити товари на цей корабель. Урядовці заявили, що не можуть нічого зробити в цій справі, бо це залежить від робітників.

Росія годиться на переговори в справі плавби на Дунаю

Вашингтон, 15. червня. — Совєтська Росія прийняла американську пропозицію з попереднього місяця, щоб відбути конференцію з кінцем липня в справі плавби на Дунаю. У конференції мали б узяти участь Чотири Потуги і наддунайські країни. Разом мали б узяти 10 країн участь у переговорах. Головною перешкодою давніше була вперта відмова Росії допустити Австрію до нарад. Тепер вона згодилася на участь Австрії, але лише з дорадчим голосом. — Заходить одначе трудність з вибором місця переговорів. Білгород, як повідомляє Росія, не має відповідного приміщення на такі наради, отже тепер треба буде шукати за іншим містом в наддунайських країнах. Дехто згадує про Букарешт, в Румунії, як можливе місто для переговорів. Чи зміна осідку конференції вплине на пересунення дати нарад з 30. липня на пізніше, ще не знати.

Ціллю конференції буде обговорити право плавби на Дунаю для прибережних держав. Ця справа залишається неналадженою ще від покінчення війни, хоч вона була на деннім порядку нарад міністрів Чотирох Потуг в грудні 1946 в Ню Йорку. Тоді проголошено, що 15. березня 1948 р. має бути виданий зазив до держав, щоб склали нову міжнародну конвенцію в справі плавби на Дунаю. Тоді згодилися, щоб у конференції взяли участь представники Чотирьох Потуг, отже Америки, Англії, Росії, Франції й Китаю, дальше Болгарії, Румунії, підсовєтської України й Югославії. Участь Австрії мала бути вирішена після заключення з нею мирового договору.

ЗНАЧЕННЯ УРАНУ В ГОСПОДАРСТВІ КАНАДИ.

Отава. — Не золото, а уран є тепер найбільше пошукуваним матеріялом у Канаді, як це показується з різних звітів. З Вашингтону наспіли вісті, що 700 військових лікарів у військових осередках дістають інструкції в основних відомостях атомової медицини. Пересічна публика починає теж розуміти значення атомової енергії для економічних цілей, а Канада, яка має в собі поклади матеріялів для добування урану, стала тепер одною з головних країн для розвитку атомової енергії. У Канаді ще й тепер багато громадян займаються вишукуванням мінералів, щоб опісля зголосити до уряду свій „клейм", тобто забезпечення права до експлуатації мінералів, які вони відкрили. Найбільш пошукуваним мінералом досі було золото, а тепер пошукувачі звернули свою увагу на матеріяли, з яких добувають уран для видобування атомової енергії. Коли їм удається віднайти поклади урану, то цей матеріял може відограти важливу ролю з господарстві країни.

В ПОНЕДІЛОК ВІДБУДУТЬСЯ ТАЄМНІ НАРАДИ КАРДИНАЛІВ.

Рим, 16. червня. — На найблищий понеділок у Ватикані заповіджені таємні наради кардиналів, на яких мали б бути іменовані нові святі та визначені нові архиєпископи і єпископи.

30-тий СВЯЩЕНИК ЗІ СКИТАЛЬЩИНИ В КАНАДІ.

Виниперг. (УКПС). — Тут приїхав о. Роман Білецький зо скитальщини в Европі, прийнятий до української католицької дієцезії Впреосв. Кир Василія. Новий священик походить зі Львова, де кінчив теологічні студії в Духовній Академії. Він є трицятим українським католицьким священиком, що приїхав на місійну працю в Канаді після війни.

КАРДИНАЛ МЕКВІҐЕН ВШАНОВУЄ НОВИХ ЕПИСКОПІВ.

Торонто. (УКПС). — Кардинал Яків Меквіґен, архиєпископ Торонта, уладив у своїй палаті в четвер, 3-го червня, прийняття для вшанування новопосвячених українських єпископів Кир Ізидора Борецького і Кир Андрія Роборецького. Між запрошеними гостями, крім згаданих епископів, були теж епископи Кир Василь Ладика і Кир Ніль Саварин і три українсько-католицькі пароха Торонта, а це оо.: П. Каменецький, В. Шмей і Володимир Фірман.

РАДА БЕЗПЕКИ НЕ ДОПУСКАЄ СОВЄТСЬКИХ СПОСТЕРІГАЧІВ ДО ПАЛЕСТИНИ

Лейк Сексес, Н. Й., 16 червня. — Рада Безпеки О.Д. вчора відкинула совєтські намагання добитися дозволу на висилку совєтських військових спостерігачів до Палестини. Після відкинення загальної пропозиції, совєтський представник А. Громико намагався перевести другу пропозицію, обмежуючи кількість совєтських спостерігачів тільки до 5 офіцирів, але й ця пропозиція була відкинена більшістю голосів. За совєтською пропозицією голосував тільки сам Совєтський Союз та підсовєтська Україна. Після відкинення совєтської резолюції Громико за все обвинувачував Америку, закидучи їй „задні думки" в цілій палестинській політиці.

ЛІТАКИ О.Д. КОНТРОЛЮЮТЬ ПОБЕРЕЖЖЯ ПАЛЕСТИНИ.

Каїро, Єгипет, 16. червня. — Посередник О.Д. в Палестині, граф Бернадоте, вчора повідомив, що він одержав від Америки 5 літаків, які з дорученням О.Д. контролюють побережжя Палестини, щоб там були додержувані постанови чотиро - тижневого примир'я. Додержування тих постанов контролюється окремими комісіями ОД. теж на морю і на суші.

Загострення проблеми европейських збігців

Лейк Сексес, Н. Й., 16. червня. — Вчора тут повідомлено, що генеральний секретар ООД, Триґве Лі, внесе під розгляд ОД окреме звідомлення в справі европейських збігців, в якому стверджується, що їх положення з дня на день погіршується та в якому взивається всі країни світу допомогти практично розв'язати цю проблему, замість безуспішно надніме дебатувати. Звідомлення приготовили з доручення Триґве Лі представники Норвеґії, д-р Карло Гамбро, і Америки — П. Вилйємс, розглядаючи цілу справу з точки зору ухваленої свого часу Загальним Зібранням ОД резолюції. В звідомленні, яке з апробатою і піддержкою генерального секретаря піде в найближчому часі під розгляд Економічної і Соціяльної Ради ОД, стверджується і підкреслюється такі головні пункти: 1. Після створення ІРО положення скитальців в Европі не тільки не поліпшилося, але з кожним днем погіршується, а поодинокі країни не дали цій організації такої піддержки, якої від них можна було дожидати; 2. Багато, якщо не більшість скитальців не зможе виїхати на постійне поселення навіть до цих країн, які погодилися прийняти збігців; 3. Країни, що приймають збігців, роблять це в обмежений спосіб, розбиваючи сім'ї та не приймаючи старших і не цілком працездатних; 4. Багато сиріт і бездомних дітей, що внаслідок війни та гітлерівської драконської політики опинилися в Німеччині, тепер дальше як наглум тиняються по німецьких шляхах а інші є предметом німецького виховання; 5. Найбільшими жертвами є колишні в'язні гітлерівських тюрем і концентраційних таборів, де вони втратили здоров'я і працездатність і тому тепер жодна країна їх не хоче прийняти; подібно як і інтелектуали та вчені, яких не можна використати до фізичної праці. В звідомленні стверджується, що в Европі є ще біля 900,000 збігців.

ПЕРЕСЛІДУВАННЯ УКРАЇНЦІВ НА СЛОВАЧЧИНІ.

Прага, 10. червня. — ІК. — Останні ще залишки українців в Чехословаччині були одні з перших, що впали жертвою терору нової „народної демократії", встановленої тут після комуністичного перевороту. Переслідування українців ще скріпилося, як в недавніх виборах виявилося, що українське населення в східній Словаччині є проти комунізму. Для прикладу можна б навести такий факт зі села Свидник в пряшівському повіті. Село є на 70% українське. При останніх виборах там тільки 74 голоси віддано на комуністичну листу а 596 голосів віддано на білу картку, отже проти комуністів. Зараз на другий день до села приїхали моторизовані відділи СНБ (чеське НКВД) та перевели в домах усіх українців основний трус, шукаючи за проти-комуністичною літературою, зброєю та схованими повстанцями. Розуміється, що нічого з того не найшли, натомість „звільнили" людей від останків їхніх припасів одягу і харчів. Хто противився тому безправ'ю, того арештували і відставили до концентраційного табору в Баньскій Бистриці.

БЕРЛІН ЦЕНТРОМ СОВЄТСЬКО-ЗАХІДНИХ НЕПОРОЗУМІНЬ

ДАЛЬШІ ЗАХОДИ СОВЄТІВ ДЛЯ ГОСПОДАРСЬКОЇ І ПОЛІТИЧНОЇ ІЗОЛЯЦІЇ МІСТА

Берлін, 16 червня. Колишня столиця німецького Райху, Берлін, від деякого часу є центром совєтсько-західних непорозумінь та одним з найбільш запальних пунктів в теперішніх напружених відносинах в світі. Берлін поділений на чотири зони і адміністрований чотирма головними воєнними переможцями, вважається форпостом західних союзників уже за совєтською залізною заслоною. Совєти вже від довшого часу докладають усіх зусиль, щоби заставити західних союзників залишити Берлін, але всі їхні заходи не мають успіху. В останньому Совєти видали цілий ряд нових зарядженъ, майже цілком здержуючи, або перебираючи під свою контролю всю комунікацію між Берліном і західними зонами, що практично означає політичну і господарську ізоляцію міста. Вчора ще задержано 140 вагонів навантажених вугіллям, що були в дорозі з британської зони до Берліна, закрито дальші три міжзональні перехідні пункти, вивдигнено домагання, що всі німці, які їдуть в західні зони, мусять купувати подорожні квитки в совєтській зоні, як теж видано цілий ряд нових обмежень щодо колового і річкового руху. Всі ці зарядження мають спонвдну легальність, але не мають жодної іншої причини, як тільки унеможливити західним союзникам дальший побут в Берліні та стероризувати тих німців, які їх піддержують.

ФРАНЦІЯ ДОМАГАЄТЬСЯ ДАЛЬШИХ КОНЦЕСІЙ В СПРАВІ НІМЕЧЧИНИ

Париж, 16 червня. У французькому парляменті почалися вчора дебати над рекомендаціями в справі державного оформлення західної Німеччини, що їх ухвалили представники Америки, Британії, Франції, Бельгії, Голяндії і Люксембургу в Лондоні. Загально передбачується багато труднощів на цю тему з французького боку й уряд, щоби здобути в цій справі потрібну більшість в парляменті, почав дальші заходи, щоби одержати дальші концесії під цим оглядом від Америки і Британії. Голосування над рекомендаціями мало б відбутися вже сьогодні після полудня.

НАРАДИ ВІЙСЬКОВИХ ҐУБЕРНАТОРІВ ЗАХІДНОЇ НІМЕЧЧИНИ

Франкфурт над Майном, 16 червня. Вчора тут відбулися наради військових губернаторів американської, британської і французької зон Німеччини, в яких взяли участь теж знавці господарських і політичних відносин в цих зонах. Темою нарад були головно економічні проблеми та монетарні реформи, бо з дальшими політичними плянуваннями дожидається ще на рішення французького парляменту в справі Лондонських рекомендацій.

НОВИЙ КОМУНІСТИЧНИЙ УРЯД ЧЕХОСЛОВАЧЧИНИ

Прага, 16 червня. Після вибору президентом Чехословаччини бувшого комуністичного премієра Готтвальда та призначення премієром комуніста Запотоцького, той переорганізував цілий ряд країни, склад якого тепер ще більше комуністичний. На всіх 22 членів уряду є з 12 партійних комуністів а інші безпартійні, але теж комуністи, або їх попихачі.

ЗАНЕПОКОЄННЯ БРИТАНІЇ КОМУНІСТИЧНОЮ ЗАГРОЗОЮ В АЗІЇ

Лондон, 16 червня. В британському міністерстві закордонних справ існує велике занепокоєння розвитком подій в Азії, головно в Індії, Пакистані і насамперед в Бурмі. В останньому часі і після признання цим країнам Англією повної державної незалежности, большевики там сильно скріпили свою акцію, наслідки якої вже очевидні в сильному звороті цих країн на ліво. Це відноситься головно до Бурми, яка в наслідок лівих поглядів премієра вже практично попала під совєтський вплив. Британія, що має в цих країнах великі інвестиції та від яких залежне постачання її сировців, з великою увагою слідкує за дальшим розвитком подій. На цю тему британський секретар закордонних справ Бевин відбув вчора конференцію з амбасадором Бурми.

ЗРАЗОК БОЛЬШЕВИЦЬКОЇ ЗАБРІХАНОСТИ

Москва, 16 червня. (ЮП) — Партійна „Правда" надрукувала вчора листа одної большевички, що була жінкою британського вояка та прожила деякий час в Англії і тепер с знову в Совєтах. Вона висловлює своє вдовілля, що наостанці скінчилося її „невільництво" в Британії та що вона знову може зажити „щасливо" в Совєтах. В листі вона „стверджує", що в Лондоні вона так „бідувала", що мусіла попродати всі свої „дорогоцінності", які привезла з Москви, щоби купити одяг свому чоловікові. Вона дальше твердить, що там живуть в „страшній нужді" ще 6 інших совєтських жінок англійських чоловіків. Але в цьому газета вже занадто пробрехалась, бо ці в Британії негайно вияснили що свою „нужду", вони нізащо не зреклися б для совєтського „щастя".

АМЕРИКАНСЬКІ ВОЄННІ КОРАБЛІ НА ГРЕЦЬКИХ ВОДАХ

Атени, 16 червня. На грецьких водах є тепер від часу війни найбільше американських воєнних кораблів, разом 24 одиниць, включно з одним літаконосцем. Десять з них причалили до грецьких портів тільки в останніх днях, з метою заступити інших, що швидко відчалять.

ПОВІНЬ В ПІВДЕННІЙ ПОЛЬЩІ

Варшава, 16 червня. Південну Польщу, головно провінції Кракова і Ряшова в останньому часі навістила велика повінь, заливаючи 250,000 гектарів поверхні та заставляючи 25,000 осіб залишити свої доми. Засіви на тих просторах знищені на від 40 до 75%.

SVOBODA
UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сиі і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
Число з понеділка (англійською Частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weekly, English language supplement):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582.

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346. JERSEY CITY 3. N. J.

„НЕПРИНЯТО"

Такий напис — видрукований, в французькій та чеській мовах — прибито на посилці зі „Свободою", призначеною для Українського Музею в Празі. Посилку відослано з Праги назад до Джерзі Ситі, куди вона повернула минулого понеділка.

Мала справа, але чи не багатомовна? Коли „Свободи" не пускали ще до війни не тільки на підсовєтську Україну, але навіть до Польщі чи Румунії, то це були для нас речі зрозумілі, бо ми знали, які влади були в тих країнах. Та тепер уже не допускають „Свободи" навіть до бібліотек і музеїв в Чехословаччині! Значить, що знищено свобідного і демократичного духа вже навіть у цій донедавна демократичній країні.

Треба припускати, що подібна судьба стрінула в Чехословаччині теж й іншу свобідну пресу і наліпку „неприняте" прибивають нині в Празі на часописах, журналах та книжках усіх вільних народів. Отже, хто не держиться сталінської лінії, цього твори чи видання не мають місця навіть у бібліотеках і музеях Чехословаччини. От до чого докотилась країна Томи Масарика! Перебрала місце гітлерівської Німеччини, тільки що паном країни не є тепер Гітлер, але Сталін. Цей останній рядить нею через свого слугу, квізлінґа Клемента Ґотвальда, що по резигнації Бенеша став президентом держави і зараз проголосив, що щойно тепер Чехословаччина стала — справжньою демократією.

Культурний світ обурюється, що в Чехословаччині зачинають нищити тепер книжки не-комуністичного напрямку в спосіб, який нагадує „гітлерівське" палення книжок. Так не є. Навіть у цьому треба дати першенство большевикам, бо „чистки" бібліотек це в новітніх часах таки кремлівський винахід, практикований в Совєтах далеко до появи Гітлера в Німеччині, чи на світовій арені. Отже першенство у цьому дикунстві належить таки большевикам, а не націстам, отже Сталінові, а не Гітлерові.

Та нас головно обходить у цьому випадку те, що „Свободи" не доручено Музеєві Визвольної Боротьби в Празі. Ми тільки догадуємось, як є з іншими того роду посилками до інших музеїв у Празі, спираючись на загально відомих совєтських практиках, але коли іде про Український Музей у Празі — це факт. Цей факт потверджує тільки вісті, які вже до нас давно доходили. Нам писали, що Музей Визвольної Боротьби в Празі в небезпеці, хоч сама управа Музею надсилала до Америки — як треба вірити, в добрій вірі — відозви інщого змісту, прохаючи надсилати пожертви та дальші матеріяли. Дальші вісті звідомляли, що Музей ограблено з найцінніших матеріялів, звязаних з історією українських визвольних змагань останньої доби. Вкінці прийшли голоси самої управи з благанням ратувати Музей від цілковитої ліквідації й то на цій підставі, що Музей є у великій мірі майном американських українців.

Кроки ратунку Музею пороблені, але ледви, чи вони на що здадуться на такій території, де рядить Кремль. Найбільший ворог самостійної України і усього цього, що нагадує боротьбу України з Москвою, певно зліквідує цілковито такий музей, який є Музеєм Визвольної Боротьби України.

Боротьба за повні права для нігрів

Саме в передвиборчому часі розгорілася боротьба за здійснення расової рівноправности в південних стейтах. Цю боротьбу закривається боротьбою за громадянську рівноправність, хоч на ділі йде про соціяльну рівноправність. Оце чуємо про створення комітету з діячів деяких південних стейтів, які погрожують окремою конвенцією демократів з південних стейтів на випадок, коли б так Труман дістав на конвенції номінацію на кандидата Демократичої партії. Конвенція, як відомо, почнеться в дні 12. липня в Филаделфії. Ця опозиція проти Трумана повстала з цеї причини, що він домагається ухвалення федеральних законів для повного зрівнання нігрів з білими там, де ще такої рівности нема. Південні стейти покликаються на стейтові права й звичаї і не хочуть допустити до „поневолення" стейтів федеральною владою.

Для людей, що живуть в північних стейтах, питання зрівнання нігрів з білими виглядає дивним, бо ж і на півночі живуть нігри, але ніхто не видвигає цеї квестії в такий спосіб, як це є на полудні. З цього не виходить, щоб і на півночі не було расової дискримнації. В менших розмірах вона існує і на півночі, хоч про це так одверто не говориться, як на півдні. На півночі, де прогресивні елементи мають більші впливи, іде теж постійна боротьба з різними дискримінаціями, в тому і з расовою.

Коли йде про ухвалення законів для зрівнання рас, то це хіба механічне наладнання справи. Навіть на підставі теперішніх законів можна наладнати співжиття, коли йдеться про правну сторону, якщо б була добра воля. Коли будуть введені поліційні правила для наладнання співжиття, то з цього великої користи не буде. Різниці між народами й расами такі старі, як біблійне оповідання про Вавилонську вежу. Десять заповідей з Синайської гори були вказівкою для наладнування відносин зпоконвіку й вони добрі на теперіші часи. Модерна людина не багато додала до тих старинних засад. Якщо йдеться про новітнє право, то воно теж недостаточне, бо ніхто не може передбачити наперед всі непорозуміння, які трапляються щодня між людьми.

З нагоди ухвалювання закону в стейті Ню Йорк про Справедливу Практику при Роздаванні Праці розведено широку дискусію про необхідність виключення різниць між білими й чорними, але тепер справа притихла. Коли б ця різниця була велика давніше, то мусіло б тепер прийти до судових розправ над поломанням закону. Видно, що таких різниць не було перед тим, коли газети не звідомляють про судові процеси тепер. Це лише пригадка, що там, де нема взаємного гніву, самий закон не дуже потрібний.

Далеко інше є положення у південних стейтах. Там в деяких стейтах чорне населення творить більшість і тому воно надає вигляду цілій околиці. Цей вигляд — це признаки довгого поневолення нігрів. Наскільки відомо, перших нігрів привезено в Америку в 1619 році. Це сталося внаслідок нахабности білих людей. Африканські нігри були тоді на-пів диким. Коли їх привезено в Америку, вони не зазнали зміни на ліпше, навпаки, їх положення погіршилося. В Африці вони хоч були вільними людьми, а в Америці їх перемінено на невільників і трактовано не по людськи. Не зважаючи на це, багато нігрів з поступом часу вміли найти дорогу до американської цивілізації. Це сталося в першу чергу завдяки деяким чоловіколюбним господарам, які поводилися з невільниками по людськи, а теж і завдяки повільній стихійній боротьбі за повну еманципацію невільників.

Коли перед і за часів Линкольна багато нігрів з півдня втікали на північ, то вони тут находили охорону права і співчуття серед освічених білих людей. Коли в північних стейтах прибиралося з часом більше нігрів, вони асимілювалися до відносин і після десяток літ ще між південними й північними ніграми повстала різниця в культурі, і в характері. Між північними ніграми пішов рух за поширення освіти серед їхніх братів на півдні. Цей рух підтримують гуманні організації білих людей з півночі.

Хто знає, як поволі приймається культура серед відсталих людей кожної раси, такому стане ясно, що й серед південних нігрів не могла наступити скоро велика зміна. Шкільна освіта це лише зверхня політура для людини. На ділі культура мусить закорінитися так глибоко в якійсь країні, щоб її могли плекати самі родини і передавати новим поколінням з роду в рід. Такого стану у південних стейтах ще нема, коли взяти під увагу короткий протяг часу від еманципації нігрів з часів Линколна. Та як би на ці справи не глядіти, вони ніяк не оправдують нерозважних вибухів негодування деяких південних політичних лідерів проти введення федеральних законів в справі зрівнання громадянських прав, як цього домагається президент Труман. Такі вибухи є признакою унаслідждених аристократичних норовів деяких „патріотів" з півдня, які не можуть втриматися в модерному світі. З другого боку і федеральні закони не багато поможуть, якщо не знайдуться серед широких мас поступові люди, що будуть перевиховувати загал і так викорінювати старі пересуди. Тепер федеральний закон дасть охорону таким південним гуманітаристам, які шукатимуть способів змінити в практиці неохоту до чорних людей. Це вже буде великим поступом.

Коли американські нігри вже стільки витерпіли впродовж своєї історії, їм лишається ще одна рада: вміти ще трохи витерпіти, поки самі білі люди, які в тій справі ведуть боротьбу між собою, не покінчать цієї боротьби з перемогою розуму і людяности. Це вже є питання недалекої майбутности.

Якщо на Демократичній Конвенції не прийде до розбиття через Трумановї проекти в справі зрівнання громадянських прав, то це буде знак, що опозиція проти його намірів була більше штучна ніж природна. А тоді, без огляду на це, як випадуть осінні вибори, буде приспішена акція за переведення федеральних законів для дальшого зрівнання усіх перед правом.

ПІД ЗОРЯНИМ ПРАПОРОМ

„СВІЖА КРОВ" В ЖИЛАХ НАШОЇ ГРОМАДИ.

Прийняття Конгресом законопроєкту про позачергове допущення до Злучених Держав 202,000 нових імігрантів з-поміж „переміщених осіб" в Европі зустрілося без сумніву з гарячою апробатою та вдовіллям подавляючої більшости американських громадян українського роду. Бо й до переведення цього законопроєкту вони дали свій чималий вклад, використовуючи всі можливі способи і засоби на здобуття для нього американської публичної опінії. Робота, яку під цим оглядом виконали наші центральні, ЗУАДКомітет і УККомітет колись в майбутньому ще найде свою оцінку, подібно, як і робота наших місцевих комітетів, та взагалі поодиноких громад і громадян. Звичайно, з прийняттям цього закону ще не всі формальності полагоджено, бо ще вирівнюються деякі розбіжності в поправках обох Палат. Проте, закон вже можна б вважати за прийнятий, а відоме становище президента Трумана в цій справі теж не залишає жодного сумніву, що закон теж і з того боку зустрінеться з повною піддержкою і легалізацією. Тоді Дядько Сем відкриє ворота своєї гостинної хати для багатьох тисяч знедоленого европейського люду, між ними і для багатьох тисяч наших рідних українських братів і сестер.

Новий закон відкриває нові можливості і нові надії не тільки для наших людей без дому і без долі" в Европі, але й для нашої американсько - української громади, так спрагненої „свіжої крови" для успішнішого здійснення своєї великої української місії на цій вільній американській землі. Дотеперішня початкова практика переконує, що ці надії не є безпідставні та що вони з кожним днем більше виправдуються і здійснюються. Наша „свіжа кров", що дісталася до нас після другої світової війни, вже помітно починає проявлятися в нашому громадському житті, живчик якого починає бити з кожним днем живіше. А життя само розв'язує всі ці „проблеми" „нової і старої імігращії", що надлі не були жодними проблемами і тільки хвилевими малими забуреннями, цілком нормальними в таких обставинах і подиктованими не справжніми глибокими причинами, але майже виключно, так сказати б, зрозумілими непорозуміннями, деякими пересудами та взагалі „обставинами".

Як же інакше ця справа вже виглядає сьогодні, після відносно дуже короткого часу. Першусього треба ствердити загальне „прочищення атмосфери". За малими виїмками вже майже цілком зникають ці взаємні незрозуміння і непорозуміння, що хвилювали наш загал ще кілька місяців тому. Що більше, тенденція дальшого розвитку переконує, що пройде ще короткий час і всі взаємно будуть признавати собі правду та свої взаємні помилки і непорозуміння. Про це переконує ця безсумнівно добра воля, що вже сьогодні грає рішальну ролю у взаємовідношенні нових імігрантів і місцевих громадян. Це йде впарі з постопово кращим розумінням Америки, американського способу життя та ролі і завдань етнічних груп в ньому з одного боку, як теж бажання зрозуміння нових імігрантів з другого боку. Але головну ролю в цьому грає без сумніву практика, чи — як кажуть — само життя.

На це вже можна б навести багато прикладів з багатьох місцевостей і багатьох ділянок нашого громадського життя. Насамперед треба ствердити, що нова іміграція практично найкраще заперечила всі ці підшіптуванні ворогами побоювання, що вона буде будьчиїм тягарем. Бо фактом є, що нові імігранти в своїх щонайменше 95% всі працюють і працюють не дивлячись на свої професії та на рід і якість роботи. Під цим оглядом сьогодні ніхто не почує жодного нарікання і невдовілля, а якщо є виїмки, то вони тільки потверджують правило. Протягом цього найкоротшого часу багато з нових імігрантів потрапили влаштуватися, сплатити свої борги і сьогодні вже неодин має ощадну книжку з вписаним бодай три-циферним числом.

Як іде про їх участь в громадському житті, то тут насамперед доводиться говорити про активніших одиниць, що потрапили швидко включитися в загальний розвиток та підхопити і достосуватися до його темпа і напрямку, даючи тепер вже і свій вклад в їх визначення. Згадати б тільки деякі приклади, як щораз ширше та глибше зацікавлення нових імігрантів такими нашими „старими" організаціями як Український Народний Союз та громадські комітети, їх активна участь у загально-громадських акціях та в загально-громадській роботі. Що більше, поступово нові імігранти находять „спільну мову" в праці і співпраці теж з народженим вже в Америці українським „чаптером", доказом чого може послужити остання велика Шевченківська імпреза української молоді в Ню Йорку, де на приблизно 70 виконавців імпрези було вже біля десятка нових імігрантів. І все пішло справді в найбільшій згоді і злагоді на честь і славу усім.

Під час недільної паради в Ню Йорку з нагоди 50-ліття злуки передмість у Великий Ню Йорк, нам доводилося бачити такий справді символічний образ:

В параді, в якій взяло участь біля 70,000 людей та яких біля 1,000,000 приглядалося, не бракувало теж українців, поруч всіх інщих етнічних груп. І власне в цій українській групі, що звеличувала ювілей цеї американської митрополії як свій власний, ми бачили, як зараз за народженою в Америці Ярославою Сурмач, що в чудовому українському костюмі очолювала похід, ішла з великим зоряним американським прапором в руках Лідія Юрків, яка ще кілька місяців тому була українською „переміщеною особою" в одному з таборів в Німеччині, чи Австрії. А між дальшими учасниками походу в українській групі ми бачили, як один з „нових імігрантів" крокував побіч „старого імігранта". Я бачив, як їм зразу важко було вдаряти один крок, але я теж бачив, як перескочивши кілька разів з ноги на ногу цей „новий" швидко достосувався до загального кроку і всі рівно та гордо з американським і українськими прапорами та з написом „Українські Американці" напереді, пішли вперед з усіми іншими учасниками цеї демонстрації американської едности, праці і досягнень. Це був справді символ і незбитий доказ, що хто раз опиниться на цій вільній землі і стане під цей благословенний усіми зоряний прапор, той не довго буде плутатися в поході вперед, але швидко пристосується до загального темпа і ритму, стане американцем. А це теж автоматично розв'яже всі ці малі початкові „проблеми".

З таким переконанням і надіями наш американсько-український загал зі щирим серцем та отвертими рамєнами дожидає цих своїх братів і сестер, що скористають з добродійства нового закону та які ще сьогодні є безправними „переміщеними особами" та які цілком певно будуть добрими і повновартісними американцями завтра.

Олексій Андрієнко.

ПРОВОКАЦІЇ КРЕМЛЯ В УКРАЇНІ

1. Сто шістьдесять троє.

„Секретно: В связи с тем, что в вашей области агентурной разведкой Главка замечена работа иностранной разведки, а также антисоветски настроенных групп, приказываю изолировать подозрительных граждан вашего участка (области), согласно ранее поданного вами (6510) списка, обратив внимание на украинских националистов".

В перекладі на українську мову це звучало би так:

„Таємно. У зв'язку з тим, що в вашій області агентурна розвідка Главка помітила роботу чужоземної розвідки, а також протисовютськи настроєних груп, накaзую вилучити підозрілих громадян вашої ділянки (області), згідно з раніше поданим вами (6510) списком, звернувши увагу на українських націоналістів".

Такого наказа 26. серпня 1939 року одержав уповноважений НКВД Якушинецького куща на Україні Бариков із київського „главка" НКВД. А треба знати, що так само, як для Барикона і безлічі подібних йому „уповноважених", директивним центром був київський „главок", для „главку" київського, своїм порядком, — „главком" була Москва. Отже, перводжерело того наказу безпосердньо починалося з того самого павучого гнізда — московського Кремля.

Була мокра, розхлябана, понура осінь. Колгоспні невільники на Україні закінчували збір багатющого врожаю збіжжя того року для ненажерної пащеки „братнього" російського московсько-большевицького єдинодержавія; заціліли подекуди, колись пишні, незлічені сади вгиналися від тягару нечуваного врожаю запашних яблук; голубе українське небо затяглося важкими, непроглядно-сірими хмарами, що як день, так ніч безнастанно поливали благодатну землю холодними, пронизливими струмками дощу — небо, здавалося, гірко плакало над гіркою долею мільйонів громадян соняшної України...

Барикову наказ треба виконати. Треба заарештувати одночасно безліч людей. Але як? Отак от, — ні сіло, ні пало, — налетіти на села, позаарештовувати, доповісти „главкові", що наказ виконано, і чекати спокійно дальших розпоряджень?

Ну, вибачте. Чи ж Бариков не досвідчений у багаторічній чекістівській службі наївняк, чи ж він не відданий душею й тілом великій партії Леніна-Сталіна, чо ж він не вірний пес випробуваної в огні й полум'ї соціялістичної революції банди безоглядних експерементаторів над долею мільйонів людської отари?...

Та й про людське око, — не тільки для відома намічених до ізолювання жертв, — треба щось вигадати.

І Бариков вигадав.

У друкарні обласного виконавчого комітету, де випускалося місцеву газету, з його наказу, навіть за безпосередньою його участю, видруковано (використано для того виключно випробуваних, цілком надійних, робітників із „своїх") масу метеликів-летючок із гаслами „Долой Сталина!" „Да дзраствует свобода!"

І папір для тих летючок Бариков вибрав відповідний.

В таких, державної ваги, справах треба, якнайуважніше, всякі дрібниці передбачати. Натиснуто було відповідні пружини і добуто паперу з польськими орлами, як водяними знаками, з червоними смужками по краях. Видрукували темно-синьою барвою і — чим не „робота іноземної розвідки?"...

Бариков, правда, в гарячці ретельности прогавив одну дрібничку. Адже наказ главка пропонував йому „звернути увагу на українських націоналістів". Логічно міркуючи, виходило б, що — раз націоналісти, та ще й українські, то й летючки їхні повинні би бути українською мовою друковані...

Але — чи байдужість махрового провокатора, вихованого в атмосфері облудної „соціялістичної змістом" культури до таких дрібниць, як якась там мова, чи справді гарячкова пропасниця ретельности у виконанні припису згори, таки затьмарило щось тямки Барикову, і тисячі летючок, призначених правити за річеві докази провини в обвинуваченні українських націоналістів, видруковано було російською мовою, темно-синього кольору літерами, на польського походження папері, в совєтській урядовій друкарні, вночі з 18 на 19 вересня 1939 року.

Тієї ж ночі Бариков викликав до себе свого таємного співробітника (сексота), голову Якущинецької сільради Мельника (це був місцевий селянин, комуніст) і наказав йому ще до ранку розповсюдити листівки по всьому Якушенецькому кущі.

(Дальше буде).

КОЖНИЙ СВІДОМИЙ АМЕРИКАНСЬКИЙ І КАНАДІЙСЬКИЙ УКРАЇНЕЦЬ ПОВИНЕН БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

Микола Кокольський.

НА ВЕЛИКОМУ ШЛЯХУ

(Спомин з недавнього минулого).

Любий Друже! Сьогодні приснився Ти мені. Такий як тоді, коли ми в останнє бачилися, в останнє розмовляли. А це вже цілі два роки минуло від тієї хвилини. Два роки, як два віки, стільки ми пережили в них. Не кажу про особисті переживання кожного з нас. Про грізних, сталевих птахів, що скидали свої смертоносні яйця в людський гущавник і розривали життя в безладні, скривавлені шматки. Ні про мою робочу карту, яка день в день виганяла мене в досвітню годину з нагрітого власним віддихом ліжка в засніжений, студений ліс на важку роботу дроворуба. Ні про повсякденні турботи діравими черевиками, подертими штанами, і порожним шлунком. На це все знаходив я раду.

Як надлітали сталеві птахи, я ставав під смерічку і числив їх. Мені було цікаво, котрий з черги принесе для мене смертний подарунок. Та він якось не надлітав. Бачиш, цей птах не народився і я ще живу.

Альпейський ліс, хоч смоктав мою силу, чинив мені багато доброго. Передовсім він приносив мені рівновагу духа. Пошум його смерек вколісував мої нерви, а його аромат успокоював серце, що неспокійне намагалося розірвати тісну клітку. І скрізь находив я сліди життя, навіть у найбільшій глуші, підчас хуртовин і сніговій та твердих морозів. Тай бачив я, що не тільки я один терпів недостаток. Дрібні сліди на снігу коло пня старого бука казали мені, що тут мерзли маленькі босі ніжки лісової мишки. Розсипані луски смерекової шишки свідчили, що тут гризла сухий кусок голодна білка. Чорноголові, цікаві синиці, що нишпорили по шкалубинах дерев і заїдали час від часу якусь смачну лакоминку, навчали мене, що навіть у найбільш важких хвилинах можна найти щось цінного для життя. Напушені жовтобрюхи, що спокійно сиділи на придорожніх кущах і вели довгі розмови на різні теми, вчили мене філософічної рівноваги духа.

Тільки ось що боліло мене найбільше: з усіх сторін говорили, а то й горлали, що вмерла давня правда, а народилася нова. Колись учили мене, що кров кожної людини має однакові складники, а нова правда казала, що вартість людини залежить від якогось то таємничого, чарівного складника крови. Що мій народ, зі серцем голуба і душею, ясною як квітка соняшника, менше вартий, як зґанґренований деґенерат народу панів. Філософи впоювали в мене колись, що цінне в людині її моральне обличчя; що колись Епамінонд навіть у жарті не збрехав. Тепер я чув на кожному кроці осоружну брехню, прибрану в яскраві, дешевенькі фрази. Я бачив мораль міцного пястука, що розчавлював людські голови, які не хотіли хилятися під його диктат.

Мене навчали колись про свободу думки і слова, про толеранцію, про пошанування людської гідности в людині, а тепер я бачив цю свободу виставлену на публичне посміховище; вирозумілість і толеранцію кинено на смітник, а людини не охороняли навіть такі приписи, які хоронили собаку.

Моя мама вчила мене щодини злітати духом у сферу високих ідеалів, а тепер чийсь чобіт, запорошений вуличним пилом, копав із пересердям ці ідеали і говорив грубо: Брехня! Ідеали твоєї мами це опій! Правда, це повний шлунок. (А хиба ж я віл?!).

Мене вчив Хтось від двох тисяч літ: Люби ближнього! Тепер чув я із трибуни глумливі голоси: Любов? Пусте! Ненависть! Ось могутнє почуття! На цім треба будувати! Твоїм символом нехай буде зубатий хижак!

Нові гасла вїдалися в мою душу, як іржа в залізо. І я завагався. Невже мене досі обманювали?! Невже це все, чого вчили мене віки, що впоювала в моє серце мама від першого соняшного променя, що впав у мою душу, це все брехня?!! Невже золота, вифлеемська зоря кровю зайшла?! Невже прості рамена хреста треба було аж поламати, щоби найти нову правду?!

І я боровся: Ні! ні! ні! Сива давнина, що виплекала стільки поколінь, не обман! Відвічна туга людини до високих ідеалів не брехня! А тільки людина збилася з прямої дороги. Заглушена ревом машин, осліплена блеском неонових світел, побігла до них як нетля і зійшла на манівці.

Прийшло велике заломання. З нових пророків упала ярко розмальована маска, тай відслонила звичайних людей з малою душею. Одні з них умивали руки з міною Пилата, другі ховалися в тінь умерлих, треті вдавали дурників. Та найшлися і такі, що признали свій шлях мильним. Вони й закликали голосно: Назад! На дорогу давної істини!

І я, друже, певний цього, що Ти ні на хвилину не зійшов із тисячлітнього шляху. Бо в Твоїй груди горить палкий огонь, який заставляв геленських естетів і філософів змагати до краси і добра, до великих діл. Огонь, який вів колись поклонників вифлеємської зорі на мученицьку смерть за істину. Бо Твоя ясна душа цвіте як соняшник, що все звертає свою променисту квітку до джерела життя, до сонця золотого.

ЗАКУПИЛИ ЦЕРКВУ ВІД НІМЦІВ ЗА $65,000.

Шікаго. — В неділю 6. червня б. р. відбулося торжественне вмурування вугольного каменя, а радше таблиці з іменем св. Володимира, в церкві св. Володимира при Кортез вулиці. Цю церкву закупила українська православна (автокефальна) парохія на Ірі від німців-протестантів в 1945 році за дуже малу ціну, бо за $65,000, а тепер Тайтл і Трост оцінює ці будинки з церквою (бувший костел св. Петра) на $200,000. Архієрейську Службу Божу відправив архієпископ Йоан Теодорович при сослуженні пароха о. Мицика та о. Писара, о. Кістя та о. Дармоця.

ЗБОРИ В СПРАВІ ПЕРЕСЕЛЕНЧОГО ОСЕРЕДКУ У ФИЛАДЕЛФІЇ.

Злучений Український Американський Допомоговий Комітет повідомляє, що в пятницю, дня 18-го червня, в год. 8-ій ввечорі відбудуться у Филаделфії в Горож. Клюбі при 842 Норт Френклин Стріт збори представників всіх українських організацій і товариств у Филаделфії в справі створення Переселенчого Осередку в цьому місті.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

ЗА ЗАЛІЗНОЮ ЗАСЛОНОЮ.

ВІСТКИ З УКРАЇНИ

(Як їх подають советські джерела).

КЛОПОТИ З БУДУВАННЯМ ГАЗОПРОВОДУ ДАШАВА-КИЇВ.

Київ. — Тут відбулася 15 та 16. квітня нарада керівників, інженерів та передових працівникв газопроводу Дашава-Київ. На нараді був навіть сам Хрущов, що виголосив довгу промову, якою закликав усіх працівників додержувати пляну праці та в цей спосіб допомогти виконати чергову п'ятирічку. Під час наради присутнім ствердили, що темпи будівництва дуже відставали від пляну, що якість робіт була дуже лиха, в наслідок чого треба було туж саму роботу виконувати два рази і в цілому на будові було багато хиб. Щоб виправити це, треба було післати за наглядачів спеціяльно вибраних комуністів, що мали пильнувати вчасне виконання пляну та якости робіт. Нарада закінчилася, як звичайно, висилкою вірнопідданчої телеграми Сталінові та зобов'язанням достроково виконувати пляни і т.д. Після цієї наради комуністичні організації тих місцевостей, що межують із трасою газопроводу, наказали людності взяти участь у роботах при будуванні газопроводу, щоб закінчити їх до осени ц.р. До земляних робіт мусіла також іти і людність Києва, що має користати газом. (Не дуже то солодко користати із благ советської влади! Прим. Ред.).

Наслідки нарад та розпоряджень, виданих після неї, уже видно, бо в квітні місяці працівники газопроводу виконали плян (мабуть, чи не вперше від початку будови, Прим. Ред.), защо дістали окрему похвалу від голови ради міністрів УССР Коротченка та секретаря ЦК КПбУ Хрущова.

Уряд УССР та СССР так багато приділяє уваги будуванню цього газопроводу, бо в цей спосіб сподівається заощадити багато вугілля.

НОВІ ВИДАННЯ.

Київ. — Як подає „Літературна газета", письменники УССР, що на заклик компартії виїхали до колгоспів, уже надіслали свої перші твори на колгоспні теми. Однак, твори досить слабенькі, а до того між ними замало нарисів, що їх мало б бути найбільше.

Між новими книгами, що вийшли друком останнього часу, „Літературна газета" називає повість Агата Турчинського „Зорі на верховині" та збірку Платона Воронька „Весняний грім". Обидві книги мають за рецензію „Літературної газети" численні хиби. Невільна від них і нова повість із колгоспного життя „Дорога вірних" Жураховича, яку критик Серпілін досить гостро розкритикував на зборах секції прозаїків при Спілці Письменників УССР. Повість Жураховича, твердить Серпілін, слаба та слабо передає советську дійсність і розмах колгоспного господарства. (Або занадто реалістична і не малює утопійних картин колгоспів, як це хотіли б бачити в нових повістях партійні вожаки, прим. Ред.).

ПОГОДА В УКРАЇНІ.

Останнього тижня в Україні була малохмарна погода з короткочасовими дощами в південнозахідніх областях. Температура вдень виносить 17-25 ступенів тепла. — (Час).

ДРІБНІ ВІСТКИ.

Київ. — Тут відбулася нарада працівників та керівників підприємств поліграфічного промислу та видавництв УССР. Як заявив начальник управи поліграфічного промислу при раді міністрів УССР тов. Рудой, минулого року було видано 46 міл. різних книг і брошур, тобто 90% довоєнного стану. (Тов. Рудой не подав на жаль, скільки в цьому було комуністичного пропаґандивного лубка та видань мовою „великого братнього російського народу. Прим. Ред.).

— Комітет у справах мистецтв при раді міністрів УССР доручив своїм філіям у поодиноких областях збирати експонати на виставку самодіяльного мистецтва, що відбудеться в Москві. Частину експонатів — головно картин — уже вислано до Москви.

РАДІО.

УКРАЇНСЬКА РАДІО-ГОДИНА В ДІТРОЙТІ НА АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ.

Після пять тижневої перерви, директори Української Щоденної Радіо Передачі в Дітройт, Микола і Юлія Шустакевич, зачнуть передавати в неділю, 20. червня українські програми з великої радіо стації в Дірборн — WKMH, 1500 Klc.

Програми під назвою "Melodies of Ukraine" будуть передаватися на англійській мові наразі тільки раз в неділю від 10—11 години рано, доки згадана стація в будуччині не перейде з денного на повний час. Вокальні продукції будуть на українській мові, як рівнож не буде обмежень щодо української клясичної і народної музики.

ПОШИРЯЙТЕ „СВОБОДУ".

ОБОВЯЗКИ ЧЛЕНА УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ТО НЕ ВИСТАРЧИТЬ НАЛЕЖАТИ САМОМУ ДО СОЮЗУ. БО ДО ЧЛЕНСЬКИХ ОБОВЯЗКІВ СВІДОМОГО ЧЛЕНА НАЛЕЖИТЬ ТАКОЖ ОБОВЯЗОК ЗАПИСАТИ ДО СОЮЗУ ЦІЛУ СВОЮ РОДИНУ, СВОЇХ ПРИЯТЕЛІВ ТА БЛИЗЬКИХ ЗНАЙОМИХ.

Робітничий рух в Америці

ДАЛЬШІ ІНДУСТРІЯЛЬНІ СУПЕРЕЧКИ.

(Пята з девяти статтей про історію робітничого руху на основі матеріялу державного департаменту праці).

Протягом 1890-х років робітничі юнії вже займали досить міцне становище в американській індустрії. Досягли того, звичайно, не без боротьби з великими корпораціями промисловців. Творилися ці корпорації в часі — і після — Громадянської Війни для розвитку й поширення нових ділянок американської індустрії, для використання великих природних багацтв Америки — вугілля, заліза, міді, нафтової ропи й т. п. В 90-х роках минулого століття ці корпорації мали в своїх руках не тільки господарське життя цеї країни, але до певної міри і політичне. Вони завзято поборювали робітничі юнії, викликаючи спротив і боротьбу з боку робітництва.

Серед крівавих подій, якими позначилися девятьдесяті роки, виступають особливо дві. Одна мала місце року 1892, в часі суперечки поміж робітниками залізної і сталевої індустрії та Карнеґі Стіл Корпорейшен в Гомстеді, в Пенсивенії. Суперечними справами були: загроза зменшення заробітної платні та визнання юнії. Коли робітники вийшли на страйк, компанія найняла 300 „детективів" з детективної агенції Пинкертона для „охорони" своїх закладів. Відбулася справжня бійка між тими найманими людьми та страйкуючими робітниками, під час якої десять осіб вбито і багато поранено. Вмішалася стейтова міліція і розбила страйк, а також і гомстедську юнію.

В 1894 році вийшли на страйк робітники фабрик, де виробляються залізничі вози Пулмана, в Пулман, в Іллиной, коли компанія відмовилась від арбитражу в справі зарібної платні. Американська Юнія Залізничників — на чолі якої стояв Евген В. Дебс — підтримала страйкарів і залізнича транспортація була фактично спаралізована. На підставі того, що страйк, мовляв, перешкоджає державній пошті, було видано судове рішення проти страйку. Це викликало заворушення і президент Клівленд вислав туди військо. 25 осіб втратили життя, багато було ранених.

Судове рішення в справі того страйку викликало непередбачене зацікавлення громадянства справами робітництва, зробило ті справи загально-краєвими.

Тимчасом компанії продовжували вживати судові заборони та інші міри для поборювання страйків, а юнії продовжували рости. Від 1900 року до 1904 число членів Американської Федерації Праці збільшилося з 500,000 до одного мільйона з половиною. (Найважніші юнії, що не були звязані з А.Ф.П. це були 4 великі юнії Залізничних Братцтв). На той час Американська Федерація Праці здобула чимало поліпшень своїм членам — більшу оплату праці, 8 годин праці на день та колективні догоди.

Не подібно до практики робітничих юній в Европі, Американська Федерація Праці не пристала ні до одної політичної організації. На початку теперішнього століття вона ставила своєю політикою „змагатися з ворогами робітництва й нагороджувати його приятелів". Тримаючися тої засади, юнії Американської Федерації Праці — під проводом Семюела Ґомперса, голови А. Ф. П. — здобули в кількох стейтах закони на охорону робітництва. Але робітничі справи були справами цілокраєвими і тому повставала потреба федерального законодавства. Конгрес ухвалив пару законів в цій ділянці на початку цього століття — серед них закон про відшкодування для державних робітників. Далі, року 1913 створив окремий департамент праці при федеральнім уряді; в 1915 перевів закон, що регулює умови праці американських моряків; в 1916 році встановив 8-годинний день праці для залізничих робітників в міжстейтовій торгівлі.

Не звязуючися з політичними групами Американська Федерація Праці зустрічала опозицію з боку організацій, що ставили собі політичні цілі. Такими організаціями були: Соціялістична Робітнича Партія (створена року 1877); Соціялістична Партія (заснована в 1900 році; та індустріяльні Робітники Світу (заснована 1905 року). Ця остання організація створилася з відколовшихся юній та політичних груп, включаючи частину Соціялістичної Робітничої Партії; проповідувала революційні доктрини і старалася організувати велику масу нефахових, фабричних робітників та мандрівних робітників. Маючи деякий час успіх серед робітників-хліборобів, шахтярів та лісових робітників на заході і серед текстильних робітників на сході, вона раптово занепала після 1913 року, хоч все ще існує в кількох місцевостях.

Після вступу Злучених Держав у Першу Світову Війну поширення індустрії та брак робітників викликали швидкий зріст юній. Семюела Ґомперса призначено головою военного комітету в справах робітництва. Створено Военну Раду раці з метою поліпшення співпраці між робітництвом та фабричними зарядами і для полагодження поважних суперечок. Створено також спеціяльну военну раду, що займалася такими справами, як право робітників організуватися в юнії та робити через своїх вибраних представників колективні догоди зі своїми працедавцями. Це була перша федеральна установа такого роду.

(В шестій статті з цієї серії статтей буде мова про втрати і здобутки юнійного робітництва після Першої Світової Війни).

Загальна Рада.

Шукають своїх рідних

УВАГА: Зголошуючись на Розшуки до З.У.А.Д.Комітету прохається на початку листа доконче подати під яким числом в розшуках було надруковане прізвище особи, яка вас, чи яку ви шукаєте.

За листами чи дресами від скитальників прохаємо звертатись безпосередньо до ЗУАДКомітету, адресу якого подано при кінці.

Зголошуючись на розшуки не забувайте вложити вашу жертву на покриття поштових і бюрових видатків та за витрату часу на полагодження вашої справи.

• • •

ГРУПА — ЛИСТИ ДО:

14,600 Сверік Розалії, Романюк Анни з с. Томашівки і села Довга Войнилівська (Калуш) від Сверик Розалії.

14,601 Олесько Стефанії по матері Свистун з с. Бубятин (Сокаль), Свистун Василя с. Ілька від Свистун Степана.

14,602 Рідних і знакомих з Буковини з с. Садиґури Виринчіянди і Боганчук, Драчинський Ореста, Мец Івана і Зелізний Василя від Санчук Олексія.

14,603 Конікович Михайла і Ілька, Правецький Володимира і Михайла, Корчинський Павла, Павловський Михайла всі з с. Полівці (Чортків) від Семанишин Володимира.

14,604 Кураш Петра та односельчан з с. Березка (Добромиль) від Дзодз Степана.

14,605 Теренюк Данила і Максима вуйків з с. Романове Село (Збараж) від Теренюк Марії зам. Ґудз.

14,606 Воркуна -Муляр Івана брата з с. Троща (Житомір обл.) від Рябенюк Семена.

14,607 Кузів Варвари сестри з с. Вибудів (Бережани) від сестри Кузів Анни зам. Ланґе.

14,608 Михайлів Григорій Григоровича з Одеси від Крецер Софії.

14,609 Козловський Вероніки і Павлини з дому Каліш від Каліш Володимира.

14,610 Сабочік Івана і Анни, Ґрос Емілії з с. Дубрівки (Ужгород, Закарп. Україна) від Граб Василя.

14,611 Токаревич Василя, Гирник Павла і Івана, Билянський Івана від Билянська Катерини.

14,612 Щербаків Павла, Нарышкина Федора, Марченко Макарія, Чернеців Филима, Терешко Никифора з Гомельщини від Єлисенко Петра.

14,613 Бауже Марії з дому Фенько з с. Яськовиць, Смалич Василя, Сенькевич Фоми і Петра з с. Малево (Слуцьк-Мінськ. обл.) від Винницький Олексія.

Голоситись на адресу:
UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE
P. O. Box 1661, Philadelphia 5, Pa.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ТАВНТОН, МАСС. — Повідомляємо всіх місцевих і позамісцевих членів і членкиць, що збори Тов. ім. Т. Шевченка, від. 122, відбудуться в неділю, 20. червня, в годині 2. пополудні, в Тов. Домі, 14 Мейпл Еве. Просимо всіх членів обовязково і точно явитись на збори, бо є деякі справи до полагодження, як також буде роздання дивіденди від У. Н. Союзу. — За уряд: М. Попович, гол.; Х. Салата, скарб.; К. Сідзінський, секр.

ГЕЙЗЛЕТОН, ПА. — Бр. св. Арх. Михаїла, від. 85 повідомляє місцевих і позамісцевих членів, що звичайні збори відбудуться 20. червня в год. 1. пополудні, в Укр. Галі, 74 Лаурел ул. Кожний член має прийти на час. Буде звіт зі зборів нашого округа, котрі відбулися минулого місяця в Сент Клер. Звіт дуже важний. При збиранні вкладок кожний член отримає дивіденду. Довгуючі члени повинні вирівнати свій довг. — В. Шилула, предс.; О. Костюк, секркас.

НЮ БРІТЕН, КОНН. — Повідомляємо членів Бр. св. Ап. Петра й Павла, від. 254, що збори відбудуться в пятницю, 18. червня, точно в годині 8. ввечір, в гали церковній. Просимо всіх членів явитися на збори, бо є дужи важні справи до полагодження. Довгуючих просимо вирівнати свої належитости до Бр. і У. Н. Союзу. — За уряд: А. Котик, предс.; А. Савка, кас.; М. Тимчишин, секр.

АСТОРІЯ, Л. АЙ. — Піврічні збори Бр. св. О. Николая, від. 5, відбудуться в суботу, 19. червня, в годині 7:30 ввечір, в гали У. Д. Гор. Клюбу, 31-14 — 30 Еве. Просимо всіх своїх членів і членкиць прийти на збори, бо є деякі справи до полагодження, а крім того кожний дістане чека дивінду від У. Н. Союзу. Просимо всіх українців, які ще не є членами У. Н. Союзу прийти і вписатися в члени. — За уряд: М. Ґалан, предс.; Г. Василик, кас.; П. Барнич, секр.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. — Повідомляємо, що місячні збори Тов. Укр. Січ, від. 170, відбудуться в неділю, 20. червня, в годині 6. ввечір, в У. Н. Домі, 183 Флит ул. На ці збори усі члени як один повинні явитись, вирівнати свої вкладки, привести нових членів і зложити гроші за тікети на наш пікнік, що відбудеться 27. червня. — І. Баранік, пр.; О. Логин, кас.; І. Грабар, секр.

КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ. — Тов. Запорозька Січ, від. 342, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 20. червня, в годині 2. пополудні,, в галі церковній. Просимо всіх членів і членкиць прийти і заплатити свою належитість, бо відділ за нікого не буде висилати вкладок і член буде суспендований. Буде роздання дивіденди. Всі члени мають заплатити за тікети на боль, бо дохід з балю іде на хору заломогу. Пригадуємо, що Союзова кампанія за новими члинами кінчиться. Кожний урядник і член мають приєднати по, одному членові цего місяця. Секретар Маркович і Гр. Гайдук, делегат з минулої конвенції, будуть продовжувати кампанію за новими членами. — І. Савчак, предс.; Н. Крупа, кас.; І. Маркович, секр.

СТЕМФОРД, КОНН. — Піврічні збори Бр. св. Арх. Михаїла, від. 350, відбудуться в неділю, 20. червня, в годині 2. пополудні, в церковній Галі на Ґрінвіч Еве. Просимо всіх членів і членкиць, місцевих і позамісцевих, прийти точно на час і забрати свої чеки дивіденди від У. Н. Союзу, а також вислухати звіт контр. комісії за минулих 6 місяців. — В. Карий, придс.; В. Блащук, кас.; І. Михайлишин, секр.

ПАСЕЙК, Н. ДЖ. — Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 42, повідомляє своїх членів і членкиць, що місячні збори відбудуться в суботу, 19. червня, в годині 7. ввечір точно, під ч. 237 Говп Еве. Просимо членів і членкиць прийти на збори на час і забрати свої чеки дивіденди. — За уряд: Ф. Ґулька, голова; П. Головачук, фін. писар; М. Припхан, рек. писар; М. Гоцуляк, скарб.

НЮАРК, Н. ДЖ. — Тов. Калина, від. 459, повідомляє своїх членів, що піврічні збори відбудуться в неділю, 20. червня, в годин 3. пополудні, в Українській Централі, 180 Вілем ул. Просимо всіх членів прийти на ці збори і забрати свої чеки дивіденди. — За уряд: І. Кміть, рек. секр.

АЛЕНТАВН, ПА. — Бр. св. Арх. Михаїла, від. 147, повідомляє своїх членкиць і членів, що піврічні збори відбудуться в неділю, 20. чирвня, в годин 2. пополудні, в гали парохіяльній, 803 Фронт ул. Просимо прийти на означений час, бо буде піврічний звіт і маємо дасить важних справ до полагодження. Кожний член отримає свою дивіденду. — За уряд: В. Ракочий, предс.; І. Рудакевич, кас.; І. Федорак, секр.

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН. — Тов. Любов, від. 370, повідомляє членів і членкиць, що піврічні збори відбудуться в неділю, 20. червня, у гали 127 Парк ул., зараз по Сл. Божій. Просимо членів прийти на час, бо маємо важні справи до полагодження, а також хто хотів би замовити історичний календар на 1949 рік, прошу зголоситись до урядників від. — За уряд: П. Воляник, предс.; В. Колесняк, кас.; Р. Голубович, фін. секр.; К. Марущак, рек. секр.

ПЛЕЙНФІЛД, Н. ДЖ. — Місячні збори Тов. ім. Івана Франка, від. 372, відбудуться в суботу, 19. червня, в годині 8. ввечір, в домі де звичайно. Просимо всіх членів і членкиць прийти на ці збори. На зборах будут роздані чеки дивіденди від У. Н. Союзу. — І. Головка, предс.; В. Реновець, кас.; П. Ярема, секр.

НАЙСТАВН, ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Піврічні збори Бр. св. Володимира, від. 105, відбудуться в неділю, 20. червня, в годині 3. поолудні, в гал Укр. Громади, 2051 Ровен ул. Буде звт контролі, як рівнож просимо привести нових членів, які будуть прийняті без вступного. — О. Волчек, предс.; Д. Слободян, секр.; С. Слободян, рек. секр.

ГЕМТРЕМК, МІШ. — Тов. Згода, від. 20, повідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю, 20. червня, в годині 2. пополудні, в Українській Хаті. Запевняємо всіх членів, що збори будуть дуже веселі, бо кожний, що прийде, одержить нагороду. Тож прийдіть всі. — П. Крупка.

ВІЛКС-БЕРІ, ПА. — Місячні збори Бр. св. О. Николая, від. 99, відбудуться в неділю, 20. червня, зараз по Сл. Божій, в гали парохіяльній. Просимо всіх членів прийти на ці збори, бо є деякі справи до полагодження, як також буде роздання чеків дивінди від У. Н. Союзу. — П. Герман, секр.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Дня 3. червня 1948 року помер у 80. році життя

ІВАН ОЛСАН,

член Тов. ім. Івана Франка, від. 103 У. Н. Союзу в Милвокі, Віс.

Покійний походив з села Береги Ґурні, пов. Ліско, Західна Україна. Полишив у смутку жену Марію, чотири сини: Володимира, Нестора, Івана мол., Андрія, три невістки і внуки; шість доньок: Джені Долгун, Емілі Чичка, Аліс Естер Вейсфлод, Ґрейс з мужом, Одрі з мужом; 5 зятів і внуки.

Похорон відбувся в суботу, 5. червня з погребового заведення при участи членів Тов., родини, знайомих і приятелів на Pine Lawn Cemetery. — В. Й. П.!

Т. Барсук, секр.

ПОШУКУВАННЯ

СТАНЬКО ІВАН, син Стефана і Розалії Хтей з Медики, пов. Перемишль-Львів, пошукує свою **родину** в Америці: **Хотея Петра,** сина Дмитра і Параскевії, та родину **Хтеїв** з Горба з Медики. Адреса пошукуючого. **Stanko Ivan, D. P. Camp "Bois Bruk", Aschaffenburg, Germany, U. S. Zone.**

Шукаю **АННУ ФЕДОШ,** котра живе в Америці. Походить з Леско, пошта Литовське біля Журавини, село Журавини. Її шукає сестра, що живе в Совет. Росії, через Анну Баєр. Писати до:

АННА БАЄР,
147 E 15th St., New York, N. Y.

ТАРЗАН, ч. 1866. Небезпека від незнаного.

Коли рівносильні велетні борикалися дальше у смертельнім змагу...

...Тіна запровадила летуна до свого батька.

Дон привітав його радісно, Тіна розповіла про боротьбу, яка саме йшла на дереві.

„Ходімо, ми мусимо допомогти малпочоловікові" — сказав Крис. „Він врятував моє життя й твоє."

„Ви не підете! „закликав голос зпоміж хащів.